PRAMEŇ

MESAČNÍK MICHALOVSKO - KOŠICKEJ PRAVOSLÁVNEJ EPARCHIE

MAREC 2009

ČÍSLO 3

ROČNÍK 7

CENA 0,30 € / 9 Sk

Arcibiskup Juraj odpovedá…

Vážená pani M.,

Ďakujem Vám za e-mail a za Váš názor. Som rád, že ste si našla čas a vyjadrila svoj názor.

Dovoľte mi stručne odpovedať na Vaše otázky. Ako biskup som zodpovedný za čistotu viery a zachovávanie kanonického poriadku., to som sľuboval pri svätení, kedy sa mi od svätiteľov dostalo darov Presvätého Ducha.

Otázka jednoty slávenia Sviatku sviatkov – Paschy Christovej – je záležitosťou kanonického poriadku a jednoty Cirkvi a ako taká, je ošetrená rozhodnutiami všeobecných a miestnych snemov, ktoré sú nadčasové a záväzné aj pre nás. Je načase si priznať, že sme v tejto otázke dosiaľ blúdili. Je to vecou názoru, ale pozorovaním situácie som presvedčený, že doterajšie ustupovanie v tejto záležitosti nám neprinieslo žiadny prospech.

Pani M., Cirkev nepozná pojem „demokracia“ vo veciach viery, mravov a poriadku. V týchto záležitostiach sa jednoducho nedá „hlasovať“; tie sú nemenným dedičstvom a pokladom našej viery, ktorý sme získali od našich predkov. Nie sme totiž protestanti; pozrite sa, kde to dotiahli s „demokraciou“ práve vo veciach viery a mravov. Otázka kalendára je do istej miery druhoradá, problém je niekde inde. Zápasíme totiž o identitu Cirkvi.

Alebo je spoločenstvo Cirkvi živým organizmom, skrze ktorý vstupuje Boh do života každého z nás, premieňa, mení, dáva nový po-

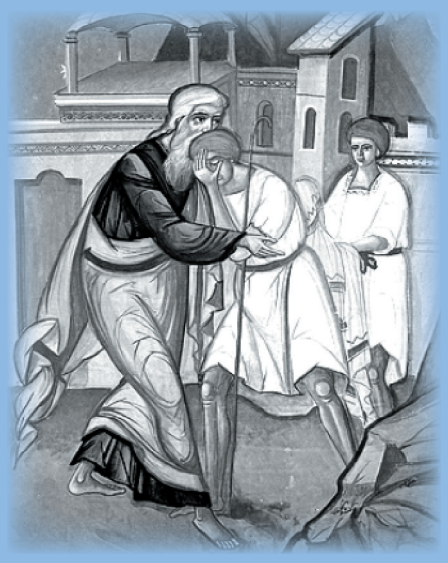

tenciál a možnosti, alebo je iba spolkom priateľov folklóru, ktorý si mení stanovy podľa toho, ako sa komu hodí. Tento druhý prístup, ktorý nesmieme dopustiť, pokiaľ nechceme prestať byť ako Cirkev „soľou zeme“, presne vystihuje slová, ktoré som pred nedávnom s hrôzou vypočul: „Vy farare sce tu od toho, aby sce končili a robili, ako my chceme“.

Pani M., pokiaľ dýcham, takú skazu viery, taký duchovný rozpad a smrť, s pomocou Božou, ako biskup (a preklad tohto gréckeho slova do slovenčiny je „dozorca“) a ako nástupca apoštolov nesmiem dopustiť.

Chápem určité komplikácie, ktoré môžu nastať. Ale všetko je iba otázka zvyku. Žijem medzi veriacimi: bývam v obyčajnom paneláku, sám si platím byt, pešo chodím nakupovať do bežných obchodov, mám celkom nízky plat a množstvo výdajov, ešte pred rokom a pol som si zarábal na živobytie dennodenným vyučovaním anglického a gréckeho jazyka na rôznych, od seba dosť vzdialených miestach Prahy. Tiež mám rodinu a veľa priateľov, ktorí žijú „bežným“ životom a zápasia o prežitie. Ešte nikdy však pre nikoho z nás nebolo problémom radovať sa z Paschy spoločne s ostatnými pravoslávnymi kresťanmi. Áno, bude to niečo nové, ale nesmieme sa báť. Mali by sme byť hrdí na to, že ako pravoslávni kresťania môžeme byť „iní“, že môžeme byť Christovi.

Ešte raz ďakujem za Váš list, teším sa z Vášho záujmu o dianie v Cirkvi a zvolávam na Vás a Vašich blízkych Božie požehnanie.

V Christu Váš

arcibiskup Juraj

List alexandrijského patriarchu k prijatiu východnej paschálie

Vaša Vysokopreosvietenosť, arcibiskup michalovsko - košický, v Christu Bohu milovaný brat a spoluslúžiaci našej Nedôstojnosti, pán Juraj, milosť, milosrdenstvo a pokoj od nášho Spasiteľa a Vykupiteľa Isusa Christa, nech spočíva na Vašej Vysokopreosvietenosti.

S veľkou radosťou som sa dozvedel, že v rámci Vašej pastierskej zodpovednosti za duchovný pokrok veriacich michalovsko - košickej eparchie, ste pred nedávnom rozoslal okružný list všetkým farnostiam Vašej eparchie, kde ste nariadili, aby sa sviatky Paschy oslavovali podľa rozhodnutia I. všeobecného snemu (325 n. l.), ktoré sú od tejto doby záväzné pre celý pravoslávny svet.

Ako je známe, v 3. a 4. storočí po Christu vzniklo napätie medzi kresťanmi Východu (Ázie) a kresťanmi Západu ohľadom určenia dátumu slávenia Paschy. V Ázii bola Pascha slávená presne 14. dňa mesiaca Nisan (14. marca), čiže v deň ukrižovania Isusa Christa, podľa príkladu apoštolov Jána a Pavla. Na Západe Paschu oslavovali vždy v nedeľu po jarnej rovnodennosti. Táto téma spôsobila veľké nepokoje v Cirkvi. Tá o nej rokovala na prvom všeobecnom sneme, aby bola otázka Paschy raz a navždy vyriešená a aby sa do radov Cirkvi vrátil pokoj a jednota.

Prvý všeobecný snem, prihliadajúc na vážnosť Cirkvi Alexandrie a na skutočnosť, že v tomto meste boli vysoko rozvinuté matematické a astronomické vedy, dal úlohu práve alexandrijskému pápežovi, aby každoročne oznamoval všetkým miestnym cirkvám dátum oslavy Paschy. Takéto oznámenia sa nazývali „paschálne listy".

Podľa kánonov prvého všeobecného snemu musí byť Pascha oslavovaná v nedeľu po prvom jarnom splne. Tým je nazývaný ten spln, ktorý nasleduje po 20. marci podľa juliánskeho (starého) kalendára, ktorý platil v časoch zvolania prvého všeobecného snemu (325 n. l.) Na základe tohto kalendára naša Cirkev určuje slávenie Paschy až do dnes, i keď jej bežný kalendár (napr. sviatky svätých, mučeníkov, atď.) sú oslavované podľa opraveného gregoriánskeho (nového) kalendára. Naopak rímsko - katolícke a protestantské cirkvi určujú dátum Paschy iba podľa gregoriánskeho (nového) kalendára, ktorý predstihuje juliánsky kalendár o 13 dní.

Vaša Vysokopreosvietenosť,

ako pápež a patriarcha starobylej Alexandrijskej Cirkvi, ktorá obdŕžala od prvého všeobecného snemu úlohu určovať dátum najväčšieho sviatku kresťanstva, Vám z celého srdca gratulujem k tomuto dôležitému pastierskemu počinu, ktorý ochraňuje jednotu duchovného života Vám zvereného stáda s celým spoločenstvom jednej svätej Pravoslávnej Cirkvi. Veď to, čo je najdôležitejšie v historickej ceste našej Cirkvi, je práve jednota viery všetkých pravoslávnych kresťanov tohto sveta; veď ako vraví apoštol, „Christos sa nedá rozdeliť"'. Zdôrazňujem: Toto duchovné dobro, teda zachovanie jednoty Pravoslávnej Cirkvi na celom svete, je dôležitejšie ako prístup k tejto téme z pozície otázky astronomickej správnosti kalendára.

Naviac, ako veľmi dobre viete, rozhodnutia prijaté všeobecnými snemami, ktoré neomylne vyjadrujú vieru Pravoslávnej Cirkvi, zostávajú neodvolateľné naveky, aj napriek všetkým zmenám v spoločnosti, jej názoroch a výsledkom vedeckého výskumu, pretože zabezpečujú duchovnú kontinuitu a nakoniec, tiež zaručujú spásu kresťanov. Preto, keď niektorí kresťania nezachovávajú rozhodnutia všeobecných snemov, jasne tým svedčia o tom, že sa určitým spôsobom oddeľujú od jednoty Pravoslávnej Cirkvi a ich postavenie vo vnútri celého cirkevného spoločenstva je veľmi problematické. Zároveň tým dávajú najavo, že veľmi mylne chápu význam cirkevných sviatkov, ktorých jedinou úlohou je prispievať k spáse ľudí.

Ešte raz Vám a všetkým veriacim michalovsko - košickej eparchie gratulujeme k tomuto duchovnému napredovaniu vo veci slávenia Paschy. Jeho plodom je posilnenie jednoty našej svätej Cirkvi. Vyprosujem Vám zdravie a silu pri plnení vašich veľkňazských povinností, objímam Vás a posielam Vám svoje patriaršie požehnanie.

THEODOR, z Božej milosti pápež a patriarcha Veľkého Mesta Alexandrie,
Lýbie, Pentapole, Etiópie, celého Egypta a celej Afriky

CESTA OBRÁTENIA NIE JE ĽAHKÁ, ALE S BOŽOU POMOCOU JE MOŽNÁ

Je čas Veľkého pôstu, čas, ktorý nás má pripraviť na skutočné prežitie Christovej Paschy a práve v tomto čase nám Cirkev ako príklad predkladá prepodobnú Máriu Egyptskú.

Kým bola vlastne táto žena, keď Cirkev ustanovuje jej pamiatku v nedeľu, krátko pred Paschou? Čím sa tak zaslúžila, že v každú liturgiu ju spomíname pri proskomídii, keď vyberáme častice za svätých prepodobných podvyžníkov a podvyžníčky, ktoré sú spolu s časticami za mŕtvych, ale aj za nás živých ponárané do Životodarnej Krvi Hospodinovej a touto Jeho Najsvätejšou Krvou sú posväcované a očisťované od hriechov, a tak v Christovi, my, malí a hriešni, ktorí patríme do sv. Christovej Pravoslávnej Cirkvi, spolu s tými, ktorí už zomreli, so svätými vo večnosti, vytvárame **CIRKEV, ŽIVÉ TELO CHRISTOVO ?!**

Prepodobná Mária Egyptská bola veľká hriešnica. Žila v 5/6. stor. a pochádzala z Alexandrie. Ako 12-ročná (môžeme povedať, ako dieťa) ušla z domu a živila sa tak, že predávala vlastné telo. Ako píše jej životopisec - starec Zosima, ktorý ju poznal osobne – nepredávala sa z núdze, ale z roztopaše. Nebolo nikoho, kto by ju mohol ovplyvniť, či usmerniť. Dokonca, ani otupené svedomie jej už nerobilo výčitky.

Takto žila do svojich 17-tich rokov. A vtedy sa udialo čosi, čo úplne zmenilo jej život. To, v akej morálnej biede sa ocitlo toto mladé dievča svedčí skutočnosť, že hnaná hriešnou túžbou sa rozhodla ísť zvádzať pútnikov do svätého mesta Jeruzalema. Spolu s pútnikmi sa nalodila na loď do Svätej zeme a celou cestou svojím správaním rušila pútnikov. V Jeruzaleme, na sviatok Povzdvihnutia Kríža Hospodinovho, sa len zo zvedavosti vybrala s ostatnými do chrámu Christovho Zmŕtvychvstania. Zrazu, keď chcela prekročiť prah svätyne, akási neviditeľná sila jej to nedovolila. Vtedy uvidela Mária svoju nehodnosť, hriešnosť, ktorá jej nedovoľovala vstúpiť do Božieho domu. Zaplakala, vyznala sa zo svojich hriechov a odišla z Jeruzalema na Jordánsku pustinu, kde v samote, pôste, kde nemala ani jedla, ani šiat, v modlitbách a slzách, prežila 48 rokov. V skrúšenosti, plačúc nad hriechmi svojej mladosti, svojím pokáním, získala od Boha veľkú milosť a Boh jej daroval mnohé dary. Neraz ju pri modlitbe videli vznášať sa vo vzduchu, či suchou nohou prechádzala vodami Jordánu.

Rok pred smrťou prijala Mária od starca Zosimu Svätú Eucharistiu a prosila ho, aby k nej o rok prišiel znovu. Keď však za rok Zosima prišiel na to isté miesto, svätá už nežila. Lev priviedol Zosimu na miesto, kde zahrabal telo svätej, aby telo mohlo byť dôstojne pochované.

Zo života prepodobnej Márie, tak ako z mnohých miest Božieho slova, vidíme, akú silu, akú moc, má úprimné pokánie. Ťažko to vysvetliť slovami., ťažko podchytiť našimi ľudskými zmyslami, či schopnosťami. Ale zo slov Hospodina nášho Isusa Christa vieme, že keď hriešnik vstúpi na cestu pokánia, **TAK SA ANJELI V NEBI RADUJÚ A SÁM OTEC NEBESKÝ VYCHÁDZA OPROTI HRIEŠNIKOVI, OBJÍMA HO A ZABÚDA NA JEHO VINY!** Hoc by človek padol akokoľvek hlboko, stále sa môže skrze pokánie – tým, že vyzná svoj hriech a napraví svoj život, navrátiť. Žiadna bieda, či akýkoľvek hriech., nás nemôže odlúčiť od Boha, ak len prejavíme túžbu vrátiť sa k Nemu. Oddeliť od Hospodina Boha nás môže iba to, že sa sami, dobrovoľne, rozhodneme zotrvať v našich hriechoch. Lebo, ako hovorí stará múdrosť - **Padnúť je ľudské, ale zotrvávať v hriechu je diabolské!**

Akýkoľvek hriech, akákoľvek hriešna vášeň – sú okovami, putami, ktoré nás ničia, zväzujú nielen našu dušu, ale brzdia vôbec normálne fungovanie ČLOVEKA. Stačí sa pozrieť na človeka spútaného, ovládaného alkoholom, drogami, hriešnym nezákonným vzťahom – človeka, ktorého ovláda fľaša, neovládateľná túžba po droge, cigarete, hriešna túžba po inom človeku...

Lenže, milostivý Hospodin Boh – **aj keď nenávidí hriech, nekonečne miluje hriešnika.,** ... veď vydal Svoj život na dreve kríža za hriešnikov, - a On, keď vidí našu snahu zdvihnúť sa z prachu zeme, podáva nám Svoju pomocnú pravicu a pomáha nám zrodiť sa v nového človeka, nového kresťana, Božie dieťa a dediča Nebeského Kráľovstva. **CESTA NAVRÁTENIA NIE JE SAMOZREJME ĽAHKÁ, ALE ČO JE DÔLEŽITÉ, ŽE S BOŽOU POMOCOU JE MOŽNÁ !!!**

Raz som počul v zahraničí rozprávať jedného duchovného príbeh, ktorý ma veľmi zaujal. Rozprával ho veľmi presvedčivo. Hovoril v ňom o histórii obrátenia jedného hriešnika., hovoril o okamihu, keď do života človeka vstupuje Boh a úplne ho od základov mení. Ten príbeh bol o človeku, ktorý úplne prepadol alkoholu. Kvôli pitiu sa mu rúcal celý život., prišiel o prácu, priateľov, ... iba jeho matka ostávala po jeho boku, ... napomínala ho, prosila. – Živo si vieme predstaviť život takého človeka... Matka však ochorela a zomierala. Ani v týchto ťažkých chvíľach nebol pri nej, ... bol opitý. Ale akosi sa mu podarilo v poslednej chvíli prísť do nemocnice a tu, na chodbe, pod dverami, si vypočul matkine posledné slová: „Bože, celý život som sa za neho modlila, ... či zbytočné boli moje modlitby?!" Matka skonala. A on, napriek tomu, že bol opitý, hlboko sa ho dotkli tieto slová. Vstúpil do seba a hoci to nebolo ľahké, úplne zmenil svoj život.

Na koniec tohto príbehu dodal tento duchovný jednu vetu, ktorá bola potvrdením celého jeho kázania. Povedal: „Aby ste verili, že Boh naozaj pomáha človeku, ktorý Ho prosí dostať sa z akejkoľvek biedy, o tom vám svedčím ja sám., ja, ktorý som bol tým alkoholikom, ktorý ničil samého seba, ktorý ničil svojich priateľov, svoju vlastnú matku, ale ktorého Boh zachránil".

Boh nechce smrť hriešnika, ale chce, aby sa navrátil a spasil. Sám nám hovorí, že v nebi je väčšia radosť z obrátenia jedného hriešnika, než zo sto spravodlivých. A stále, kým sme na tejto zemi, v tomto živote, nám dáva šancu – aby sme sa obrátili a viac sa primkli k Nemu., aby sme zanechali život starého hriešneho človeka - **VEĎ PRE NÁS OBETOVAL SVOJ ŽIVOT A VYLIAL SVOJU PRESVÄTÚ KRV, ABY SME SA ZACHRÁNILI A MALI ŽIVOT VEČNÝ!**

jerej Dušan N. Tomko

Z Vašej pošty ...

Prečo nie je záujem o pravoslávnu teológiu v dnešnej spoločnosti?

Súčasná situácia vo svete, ktorá podporuje vzdelanie na všetkých úrovniach, znamená pre našu Cirkev obzvlášť veľkú výzvu. Musíme si uvedomiť, že štruktúra Pravoslávnej Cirkvi sa radikálne mení. Odchod ľudí z dedín do miest a vysoká vzdelanostná úroveň obyvateľstva všeobecne znamená veľkú výzvu aj pre pravoslávnu teológiu. V tomto príspevku sa chcem zamyslieť nad povahou teológie a ako vyzerá práca pravoslávneho teológa.

Ak sa kriticky pozrieme na našu situáciu, bohužiaľ zistíme, že teologické schopnosti pravoslávnych veriacich sú mnohokrát na minime. O to závažnejšie je zistenie, že to, čo teológia predstavuje, nevedia ani mnohí z radov „titulovaných" teológov.

Isus Christos po svojom príchode na zem neopakoval iba to, čo židia prežívali a poznali v dobách Starého Zákona, ale naopak, zjavil nový pohľad na Boží zámer, alebo na pravdu (ktorá v Ňom nachádza svoje naplnenie, a ktorá existuje v rámci Božieho zámeru od stvorenia človeka).Ukázal ľuďom, že On, Isus, je naplnením a zmyslom predchádzajúceho života Izraelitov. ***Isus neprišiel k človeku a nezačal s ním komunikovať „vyšším" božským nezrozumiteľným jazykom, ale jazykom, ktorému človek rozumie a chápe. Isus ponúkal ľuďom podobenstva, príklady, exegézy a vysvetlenia. On ľud učil.*** *Aj toto patrí k významu slova „zostúpil" k nám. Zostúpiť v tomto význame, okrem iného, znamená, že sa* ***začal vyjadrovať prostredníctvom toho, čomu rozumieme, jazykom našej doby, jazykom človeka, nech už akokoľvek hriešneho.*** *V tomto Isus predstavuje pravého teológa. Je pravým teológom aj kvôli skutočnosti, že v plnosti stelesňuje to, čo káže. Isus uveril, že aj v colníkovi, neviestke a pod. sa nachádza rovnako láska a pravda. Tak aj pravoslávny teológ musí veriť, že v kultúre, vede atď. sa nachádza láska a pravda, akokoľvek sa nám môžu tieto veci zdať cudzie, tak ako sa mohli Isusovi na prvý pohľad javiť títo hriešnici ako cudzí. Teológ, tak ako Isus Christos, musí „zostúpiť" k človeku a nájsť cestu a jazyk pre vzájomnú komunikáciu v pravde.*

Isusov príklad nasledovali mnohí teológovia, jednými z nich sú Kapadockí otcovia, ktorí nielenže boli duchovnými Cirkvi, ale, a to je dôležité, boli aj vynikajúcimi matematikmi, literátmi, lekármi, dokonca astronómami, ale aj kresťanskí filozofi. Mnohí z kresťanských Otcov boli vynikajúcimi vedcami, pretože pochopili, že pokiaľ majú byť skutočnými teológmi, musia, ako Isus, „zostúpiť" k človeku. To znamená - do jeho skúsenosti, do každého vedného odboru, do každej kultúrnej a umeleckej oblasti, aby v nich ukázali cestu k pravde.

V dnešnej dobe sa nájdu pravoslávni veriaci, ktorí si myslia, že prejavovať znalosť literatúry, umenia alebo vedy, sú zbytočnými vecami. V tom sa, ale veľmi mýlia, pretože ***pokiaľ chceme svetu ukázať Božiu pravdu, musíme nasledovať príklad Isusa Christa, ako aj Otcov Cirkvi, ktorí hľadali pravdu v každom mieste tohto sveta a v každej jeho veci, pretože všetko je stvorením Božím.*** *Teológ je ten, ktorý nemení Božiu pravdu, ale hľadá ju všade. A ona všade je, pretože Božie kráľovstvo nás obklopuje, žijeme uprostred Jeho stvorenia, kde v každom živočíchovi a v každom fyzickom a matematickom princípe, je stopa Božej pravdy a lásky.*

Teológ nehovorí to, čo si každý môže prečítať, ale vysvetľuje. *Teológmi sú samozrejme aj veľkí starci a vodcovia Cirkvi, pretože oni rovnako vyjadrujú pravdu ako Isus - svojim životom. Bohužiaľ, ale často sa stáva to, že aj súčasní veľkí teológovia našej Cirkvi sa stretávajú s nepochopením zo strany veriacich, ale aj duchovných, pretože tí si myslia, že ich schopnosť vyjadrovať sa jazykom doby je zbytočná. Napríklad, veľký teológ a metropolita Pergamský Zizioulas, ktorý dokáže vyjadrovať pravoslávnu teológiu jazykom súčasnej doby, je obviňovaný a nazývaný „existencionalistom", a to väčšinou ľuďmi, ktorí ani netušia, čo táto filozofická koncepcia znamená.*

V dnešnej dobe je nutné, aby Cirkev vychovávala generáciu teológov v duchu Byzancie. Teológov, ktorí sa vyznajú v astronómii, chémii, literatúre, inžinierstve a pod. Pretože aj prostredníctvom týchto odborov a ich jazykov môžu poukazovať na pravdu. Neznamená to, že by sme mali obchádzať a zabúdať na duchovný a modlitebný rozvoj. Naopak! Tak, ako v Byzancii, alebo u starozákonných Izraelitov, kde duchovnosť, modlitba a vzdelanie išli ruka v ruke. Naša Cirkev si v súčasnosti nemôže dovoliť vychovávať nevzdelaných ľudí, či už laikov alebo duchovných.

Bohužiaľ, ani naše vzdelávacie inštitúcie nie sú schopné tejto výzve čeliť. Nie je tajomstvom, že Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove bojuje s vážnymi nedostatkami v tomto ohľade. Dogmatická teológia na fakulte nie je ničím iným, ako scholastickým opakovaním formulácií, bez onej Otcovskej schopnosti vysvetľovať teológiu jazykom doby. Skutočnosť, že fakulta má problémy „prilákať" študentov hovorí sama za seba. Pokiaľ by sa teológia prezentovala v kvalitnom a správnom duchu, stala by sa vyhľadávaným odborom, ktorý poskytuje človeku naplnenie a možnosť všestranného rozvoja tak, ako tomu bolo v Byzancii, kde teológia bola kráľovnou doby. Dobrí teológovia v Byzancii nemali problém nájsť ľudí na štúdium teológie. Nemuseli sa skrývať za lacné tituly, či si likvidáciou talentovaných ľudí dokazovať vlastné schopnosti. Je nepochopiteľné, že sa na našich vzdelávacích inštitúciách propagujú všelijaké „trendy" odbory – akými sú napr. sociálna práca, či moderná gréčtina, zatiaľ čo sa do úzadia vysúva štúdium našej duchovnej kultúry, cirkevnoslovančiny, či staroslovančiny, ktoré ostávajú bez povšimnutia. Tieto „moderné" odbory nie sú samé o sebe zlé, a sú taktiež zaujímavé, ale v súčasnej situácii slúžia iba k zakamuflovaniu základného problému, že jednoducho to, čo má tvoriť základ teológie, nefunguje. To samozrejme neznamená, že by naša Cirkev nemala schopných mladých ľudí, ktorí v budúcnosti iste odvedú dobrú teologickú prácu.

Aj samotná skutočnosť, že naše vzdelávacie inštitúcie sú podporované štátom je, podľa môjho názoru, negatívna., pretože namiesto toho, aby sa sústreďovali na rozvoj kvalitnej teológie, sa často stávajú miestom rozvíjania rodinkárstva, karierizmu a oportunizmu. Medzi verejnosťou, a nie len pravoslávneho vierovyznania, sa ozýva kritika, že pravoslávna fakulta „rozdáva tituly ako na bežiacom páse". Nech už je skutočnosť akákoľvek, strom poznáš podľa jeho plodov. Pokiaľ by totiž Cirkev musela svoju teologickú fakultu finančne zabezpečovať z vlastných zdrojov, ako je tomu v niektorých západných štátoch, pristupovala by k daným veciam oveľa zodpovednejšie.

Naša Pravoslávna Cirkev sa ocitla v misijnej situácii. Pokiaľ si každý veriaci osobne neuvedomí, že je misionárom, teológom, nemá naša Cirkev, bohužiaľ, budúcnosť. Pokiaľ nedokážeme, kvôli svojej hriešnosti, svedčiť vlastným životom, pokúsme sa vidieť dobro v tomto svete pomocou Božieho slova (bohoslovia) – teológie.

ThDr. Václav Ježek, PhD.

Národ, ktorý nepozná svoju históriu, často padá do chýb minulosti!

Pravoslávie a Dejiny osídlenia Zemplína

V r. 2001 vyšla v Michalovciach kniha prof. PhDr. Ferdinanda Uličného, CSc. : Dejiny osídlenia Zemplínskej župy. Píše o všetkých zemplínskych sídliskách od 5. – 6. stor. do začiatku 18. stor.. Jedná sa vlastne o okolo 650 sídelných celkov Zemplínskej župy, vrátane časti dnešného Maďarska. Nás však viac zaujíma tá naša, slovenská časť. Autor knihy pre noviny Hlas Zemplína povedal, že by bol rád, keby sa táto kniha dostala do rúk, čo najväčšiemu počtu obyvateľstva, najmä mladých ... Preto si myslím, že autor nebude proti, keď túto knihu priblížime našim pravoslávnym veriacim, hlavne miesta týkajúce sa Pravoslávnej Cirkvi v Zemplínskej župe, miesta o pravoslávnych chrámoch, duchovných a veriacich.

Robím to so zámerom, aby všetci tí, čo na Slovensku, či mimo neho, písali a píšu dejiny, zvlášť po r. 1968, aby si konečne uvedomili, že tu pravoslávni vždy boli - veriaci, duchovní, že mali svoje chrámy, farské budovy, pozemky, že to nepatrilo nikomu inému, ako sa mnohí snažia svetu nahovoriť.

Kniha prof. Uličného vydáva svedectvo o pravoslávnych na Zemplíne na základe archívov, listín a kníh. Tieto údaje sú len z jedného zdroja dokumentov 16. a 17. stor., ale svedčia o tom, že tu boli pravoslávni veriaci aj skôr, a to nielen Valasi a Rusíni, ale aj Slováci, Srbi, Gréci, Maďari a iní. Veď sa stačí pozrieť len do uniatských schematizmov, kde sa pri každej pravoslávnej farnosti v 17. – 18. stor. násilne zakladali uniatské farnosti, alebo ich za také začali považovať. Rímskokatolícke farnosti majú svoj počiatok po príchode kráľa Karola Róberta na uhorský trón, tak o tom svedčia rímskokatolícke schematizmy. Farnosti protestantské majú svoj počiatok v reformácii, a vznikali na miestach pravoslávnych, alebo rímskokatolíckych farností.

Ak chceme správne a pravdivo posúdiť dejiny, netreba sa opierať len o jeden dokument, ale o všetky, ktoré máme a približujú nám našu minulosť. Nemôžeme sa pozerať len na jedno alebo dva storočia, ale na všetky, lebo nám pomáhajú lepšie osvetliť našu minulosť, náboženské základy a ich trvanie, rozkvet, útlak, či dokonca zničenie.

Na doosídľovaní podhorských a zväčša zalesnených severných častí Zemplína sa podstatnou mierou podieľali prisťahovalci a novousadlíci, ktorí boli zamestnaním valasi, ovčiari, národnostne Rusíni a vierou pravoslávni. Tí zakladali nové dediny, hospodárili a žili podľa valašských zvyklostí a nového, v severovýchodnom Uhorsku vzniknutého valašského, či rusínskeho práva.

Napriek vytrvalému bádaniu sa nepodarilo nájsť listinu zo 14. a 15. stor., ktorá by potvrdzovala dohodu medzi zemepánom a kenezom (šoltýsom) o založení valašskej dediny, ako aj vtedajších povinnostiach a právach keneza a valachov. Také listiny však bezpochyby boli. Poznáme, ale obsah takých listín a dohôd zo 16. a 17. stor..

Okolo r. 1555 uzavrel šľachtic Gabriel z Perína dohodu s mužom Mikom (neznámeho pôvodu) o založení dediny na stropkovskom panstve. Dohoda zahrňovala medzi iným ustanovenie, že zakladateľ Miko, ako prvý šoltýs, bude mať 20-ročnú lehotu oslobodenia od akýchkoľvek povinností k zemepánovi, potom bude spĺňať také iste predpisy ako ostatní šoltýsi. Pravoslávny farár dediny nebude platiť zemepánovi daň, ale bude ročne odvádzať päť prútených košov. Novousadené valašské rodiny budú mať 10-ročnú lehotu oslobodenia od akýchkoľvek povinností k zemepánovi. Na základe písomne potvrdenej dohody vznikla v r. 1556 dedina Miková.

V r. 1552 tak založili Rohožník s 12-ročnou lehotou šoltýsa a 9-ročnou lehotou pre valachov, v r. 1554 Ruskú Kajňu s 12-ročnou lehotou pre šoltýsa i valachov, v r. 1555 Malé Bukovce, podobne aj iné dediny na stropkovskom panstve.

Pravoslávne náboženstvo bolo jediným náboženstvom rusínskeho valašského obyvateľstva a jedným z typických znakov týchto obyvateľov na východnom Slovensku v 14. až 16. stor.. Vo valašských dedinách existovali charakteristické drevené pravoslávne chrámy, v ktorých bohoslužby vysluhovali pravoslávni duchovní, ľudovo zvaní „baťkovia". Hoci vo valašsko – rusínskych dedinách severného Zemplína žili a pôsobili od 14. stor., priame písomné správy o nich sa zachovali od konca 15. stor..

Základom živobytia pravoslávnych duchovných bolo farské hospodárstvo, ktoré im poskytol zemepán, avšak duchovný s rodinou si ho obhospodaroval sám. Ešte v 14. – 15. stor. duchovní nemali žiadne povinnosti voči zemepánovi, ani kráľovi, až v druhej polovici 16. stor. dochádza ku zmenám.

V stropkovskom panstve okolo r. 1557 od pravoslávnych duchovných vyžadovali dodanie piatich prútených košov, každý v hodnote 62,5 denárov.

Zemepáni čičavsko – vranoského panstva okolo r. 1585 vyžadovali od pravoslávnych duchovných jeden zlatý, namiesto pohostenia, a okolo r. 1648 aj remenný popruh. Povinnosti pravoslávneho duchovenstva voči zemepánom sa v 16. – 17. stor. ako vidno zvyšovali. Už okolo r. 1623 pravoslávni duchovní v humenskom panstve boli povinní odovzdávať zemepánom každý druhý rok jatočný kus dobytka a každý rok maslo alebo med. V Zemplínskej stolici v r. 1601 už duchovní platili krajinskú daň.

Hoci z cirkevných dejín je známe uzavretie únie v Užhorode v r. 1646 medzi jágerským biskupom a 63 pravoslávnymi duchovnými z Užskej, Zemplínskej a Šarišskej župy, dodnes sa nepodarilo zistiť, v ktorých dedinách títo duchovní pôsobili. O dohode sa totiž nezachovala zápisnica, hoci je veľmi pravdepodobné, že ani nevznikla. Je však nepochybné, že časť týchto duchovných pôsobila v zemplínskych dedinách, v humenskom panstve, keďže jedným z iniciátorov uzavretia únie boli Drugetovci - zemepáni tohto panstva.

Zástupcovia jágerského biskupa, jezuiti a rímskokatolícki šľachtici pravoslávnym duchovným sľubovali, že uzavretím únie nadobudnú zabezpečenie svojho živobytia a spoločenské postavenie, aké mali rímskokatolícki farári... Tento lákavý prísľub sa však nikdy neuskutočnil.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Aktuality z Pravoslávneho Sveta

Stále pretrvávajú prekážky

Vladyka Ilarijon (Alfejev), biskup viedenský a Rakúska, v rozhovore pre rakúsku televíziu ORF povedal, že ešte neboli vyriešené prekážky na ceste k stretnutiu nového patriarchu moskovského a celej Rusi Kyrila I. s rímskym pápežom Benediktom XVI..

„Možnosť stretnutia patriarchu s pápežom nebola vylúčená ani za patriarchu Alexeja II.. Lenže stále existujú isté prekážky, a zásadnou z nich je prozelitizmus". V tomto kontexte poukázal vladyka Ilarijon na vytváranie gréckokatolíckych spoločenstiev v rôznych častiach Ukrajiny. „Je preto potrebné v prvom rade vypracovať spoločné stanovisko k otázke prozelitizmu a vtedy bude reálne zamýšľať sa nad stretnutím oboch hierarchov".

Vladyka Ilarijon povedal, že problémom nie je otázka času, ale samotný cieľ plánovaného stretnutia. Vo chvíli, keď stretnutie bude skutočne pripravené, môže dôjsť k „prelomu" vo vzájomných vzťahoch medzi Rímskokatolíckou cirkvou a Ruskou Pravoslávnou Cirkvou.

50. výročie pravoslávnej metropolie v Kamerune

V dňoch 10. – 24. februára 2009 patriarcha alexandrijský a celej Afriky, Teodor II., vykonal vizitáciu v Kamerune, pri príležitosti 50. výročia založenia pravoslávnej metropolie v tejto stredoafrickej krajine.

Pravoslávna metropolia v Kamerune bola založená 23. januára 1959 a v súčasnosti pokrýva predovšetkým územia Kamerunu, Čadu, Stredoafrickej republiky, Gabonu a ďalších menších stredoafrických štátov.

Počas svojej návštevy patriarcha Teodor navštívil mnohé farnosti, kde nadšení veriaci s africkým temperamentom, spevom a tancom, vítali svojho prvohierarchu.

Samotné slávnosti 50. výročia založenia metropolie začali sv. liturgiou v Blahoviščenskom katedrálnom chráme v Yaounde, ktorú slúžil patriarcha Teodor spolu s kamerunským metropolitom Grigorijom. Slávnosti sa zúčastnili predstavitelia štátu Kamerun, diplomatické zbory, zástupcovia iných cirkví. Pri tejto príležitosti bol slávnostne otvorený aj multifunkčný komplex, ktorého stavbu financovali grécki pravoslávni veriaci.

XIX. Oslavy Bratstva Pravoslávnej Mládeže na Slovensku - SYNDESMOS

V sobotu, 21. februára 2009, sa konala v Zemplínskej Širokej, v prekrásnom chráme Rožd estva Presvätej Devy Márie, archijerejská sv. liturgia, ktorú slúžili hlava našej miestnej Cirkvi, Jeho Blaženosť Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých krajín a Slovenska a Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko - košický, ktorému práve pri tejto sv. liturgii duchovenstvo i veriaci po prvý krát zaspievali „Axios!“ k jeho povýšeniu na arcibiskupa. Archijerejskú sv. liturgiu slúžili obaja vladykovia spolu s duchovníkmi BPM a duchovnými z okolia.

Liturgie sa taktiež zúčastnilo viacero kňazov prešovskej a michalovsko - košickej eparchie s mládežou. Táto slávnostná archijerejská liturgia sa konala pri príležitosti celoslovenských osláv – XIX. výročia založenia Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS. Tento rok mala česť usporiadať tieto oslavy miestna skupina sv. apoštola a evanjelistu Luku v Zemplínskej Širokej.

V závere bohoslužieb sa mládeži prihovoril Blaženejší vladyka Kryštof, ktorý vyzdvihol mládež a jej poslanie v Cirkvi.

Po blahoslovení a bozkávaní kríža sa konala na hrobe vladyku Cyrila (Mučičku), ktorý je pri chráme v Zemplínskej Širokej pochovaný, panychída a posvätenie koliva.

Potom už nič nebránilo tomu, aby sa všetci účastnici stretnutia Bratstva /vyše 160 ľudí/ pobrali do neďalekého kultúrneho domu, kde sa po spoločnej modlitbe a blahoslovení jedla metropolitom Kryštofom, zasadlo k obedu.

Po obede nasledoval program všetkých skupín BPM. Prítomní si mohli vypočuť nádherné duchovné i ľudové spevy, ale aj zaujímavé scénky a tance.

Rozchádzali sme sa s krásnym pocitom v srdci, že sme mohli prežiť ďalší nádherný deň v Božej prítomnosti, stretnúť sa so svojimi priateľmi i známymi a nadviazať i nové priateľstvá.

Naše poďakovanie patrí po prvé Hospodu Bohu za to, že nám daroval nádherný deň, ako aj obidvom vladykom, kňazom, duchovnému miestnej PCO o. Dušanovi N. Tomkovi, starostovi a obecnému zastupiteľstvu v Zemplínskej Širokej, vedeniu BPM, skupinám Bratstva, ako aj všetkým ľuďom, ktorí nám pomáhali, či už svojou prácou, finančne, modlitbami. Spasi Vas Hospodi!

BPM, skupina sv. apoštola a evanjelistu Luku Zemplínska Široká

Životná cesta jeroschimonacha Konstantína (Šipunova)

BÁŤUŠKA KONSTANTÍN SVOJIM DUCHOVNÝM DEŤOM

Hospodin Boh požehnal otca Konstantína za jeho pokoru a veľkú lásku k Bohu a blížnym mnohými blahodarmi, medzi iným - darom prozorlivosti. Zostalo mnoho svedectiev o tom, ako starec predpovedal ľuďom ich budúcnosť, či pri spovedi sám odkrýval zabudnuté hriechy kajúcnikov.

Jedna žena veľa počula o otcovi Konstantínovi, vedela ako vyzerá, ale osobne ho nikdy nestretla. No raz, keď stála v chráme, zrazu vyšiel bočnými dverami ikonostasu. V duchu si pomyslela: „Taký dedko, ... akýže prozorlivec?!“ Vtedy podišiel k nej, pohladkal ju po hlave a hovorí: „Pravdu máš, Nastenka. Aký som ja prozorlivec, ... len obyčajný dedko“. Žena padla starcovi k nohám, prosila ho o odpustenie a od toho času sa stala jeho vernou duchovnou dcérou, ktorá bola svedkom mnohých Božích skutkov, ktoré Hospodin konal cez Svojho služobníka báťušku Konstantína.

Otec Konstantín predpovedal v 50-tych rokoch, kedy bolo ťažko tomu veriť, znovuzrodenie duchovného života v Rusku. Hovoril, že budú ešte otvorené chrámy a monastiere, dokonca hovoril o konkrétnych miestach, kde sa bude slúžiť Hospodu Bohu. (Novo - Tichvinský, Zelenský monastier).

Stovky ľudí prichádzali za starcom prosiac o pomoc, radu v ich životných problémoch, skúškach. Prichádzali prosiť o blahoslovenie k manželstvu, k prijatiu monašestva. S prosbou o modlitbu prichádzali k nemu predstavení mužských, či ženských monastierov., ... a on sa modlil, blahoslovil a Hospodin cez neho vylieval Svoje hojné milosti. Ľudia mu z vďačnosti darovali peniaze, potraviny, veci. Nič si nenechával, všetko posielal do monastierov.

Doslova by sme mohli povedať, že sa priatelil s mnohými svätými. Silná duchovná družba ho viazala s otcom Ignatijom (Kevroletinom), ktorý žil neďaleko komunistami zbúraného Nikolajevskeho Verchoturskeho monastiera, a teraz je pripočítaný medzi svätých. Po smrti „deduška Konstantína“, ako ho všetci volali, otec Ignatij neraz hovoril: „Jeho modlitba je teraz oveľa vyššie, ako bola kedykoľvek na zemi. Prichádzajte k nemu, hovorte s ním, ako keby bol živý“.

Udivujúce bolo duchovné priateľstvo starca s prepodobným Kukšom Odesským. Zrejme sa ani nikdy nestretli, ale hlboko si ctili jeden druhého a svoje duchovné deti s ich problémami posielali jeden k druhému.

Raz sa stala táto udalosť. Jedna bohabojná dievčina prišla za otcom Konstantínom s otázkou, pre akú životnú cestu sa má rozhodnúť – vstúpiť do monastiera, alebo si založiť rodinu? Ale báťuška Konstantín ju poslal za otcom Ignatijom, že on jej poradí. Otec Ignatij ju zas poslal k otcovi Kukšovi do Počajeva. Hovoril: „Choď, a všetko bude dobré“. V tom čase na Ukrajinu k otcovi Kukšovi po radu prišiel aj mladý muž, tiež duchovný syn otca Konstantína, ktorý sa pripravoval na kňazskú službu a hľadal si ženu, ktorá by stála po jeho boku. Títo dvaja mladí ľudia prešli mnohé kilometre, aby sa práve tu zoznámili a po čase sa zosobášili.

Báťuška Konstantín vedel aj o čase svojho odchodu k Bohu. Ešte niekoľko rokov pred smrťou prišla za ním istá žena z Verchoturija, aby mu odovzdala odkaz od otca Ignatija – „Je u vás otec Konstantín, odkážte mu, že na Paschu umrie“. Po tomto odkaze sa každý rok na Paschu báťuška Konstantín dôkladne pripravoval, spovedal sa, dal sa jeleopomazať, prijímal Sv. Dary Tela a Krvi Hospodina.

Prišiel rok 1960. Otec Konstantín cítil, že táto Pascha bude pre neho posledná. Mnohým hovoril o svojej blízkej smrti. Počas Veľkého pôstu sa ho istý muž pýtal, či za ním môže prísť počas Paschy. Otec mu odpovedal: „Na Paschu ku mne prídu všetci“. A tak sa aj stalo. Odišiel doma, v pokoji, pri modlitbe, v čase, keď sa v chráme slúžila paschálna utreňa.

Smútočne telegramy s jednoduchým textom „Zomrel deduško“ šli po celej veľkej ruskej krajine. Telegrafisti sa jeden druhého vyzvedali „čo to bol za dedko v Sverdlovsku?“ Na jeho pohreb sa zo všetkých kútov zišlo množstvo duchovných detí báťušku Konstantína.

Ešte za života svojim duchovným deťom hovoril: „Keď prídem na súd Boží a Hospodin sa spýta: „Pastier, kde je tvoje stádo? Koho si priviedol?“ Každý, kto prídete ku mne na hrob, toho ja budem očakávať na tamtom svete. Ja som váš duchovný otec. Prichádzajte ku mne na hrob, všetko mi rozpovedzte, ja vám môžem odtiaľ viac pomôcť“.

Skutočne, aj dnes možno vidieť nemálo ľudí, ktorí sa zastavia nad jeho hrobom, poklonia sa mu, čítajú pri ňom Evanjelium. Všetci, ktorí s vierou prichádzajú k tomuto spravodlivému starcovi, odchádzajú od neho posilnení, s pokojom v duši. Veď aj on sám pretrpel toho mnoho, ale každé utrpenie bral ako liek na dušu, o čom svedčí aj jeho vrúcna a pokorná modlitba:

„Sláva Ti, Hospodi, že si nezabudol na nás, nehneváš sa, nedal si nám zahynúť, ale cez utrpenie si nás privinul k Sebe; vyznamenal si nás utrpením, biedami, chorobami, tým, že si nás nevšímajú, či vyvyšujú sa nad nás, tým, že nás ohovárajú, berú pokoj a radosť života. Nech vždy bude Tvoja svätá vôľa.
Spomeň si na nás vo Svojom kráľovstve.
Zbav nás večných múk a daj nám večnú blaženosť. Veríme a nádejame sa na Tvoje preveľké milosrdenstvo. Nedovoľ, aby nás nečakane zastihla smrť, ale daruj nám slzy pokánia. Sláva Ti, Bože, za všetko, nech je zvelebené Tvoje meno od teraz až na veky“.

pokračovanie v budúcom čísle Prameňa
pripravil jerej Dušan N.Tomko

VIRUJU VO JEDINU, SVJATUJU, SOBORNUJU I APOSTOLSKUJU CERKOV

Ako vnímať iné kresťanské nepravoslávne vierovyznania

„Kresťanskými cirkvami sa nazývajú, okrem našej Pravoslávnej Cirkvi, cirkev latinská a mnohé protestantské spoločenstvá.
No ani latinskú cirkev, o to menej protestantské, nemožno nazvať pravými Kristovými cirkvami, lebo nie sú jedno s apoštolským usporiadaním Cirkvi Božej“,
- hovorí ***sv. Teofan Zatvorník.***

„Na začiatku, ako je všetkým známe, - ***hovorí ten istý svätý, - všetci veriaci v Christa tvorili jedinú, svätú, sobornú a apoštolskú Cirkev, mali jednu vieru, jedne sväté tajiny, jednu hlavu, Hospodina Isusa Christa., preto boli vtedy všetci pravoslávnymi.*** *Pravda, už v časoch apoštolských, sa objavovali heretici a rozkolníci, a čím viac sa kresťanstvo šírilo, tým viac vznikali falošné učenia, ktoré trhali Christovo Telo. Niektorí z nich vytvárali väčšie či menšie spoločenstvá, pôsobili kratší či dlhší čas, a mnohí boli jednoducho trpenými chorými členmi Cirkvi, ktorí nevytvorili žiadne osobitné choré „telo“, ani osobitnú „cirkev“. Od IX. stor. dostalo delenie v Cirkvi už ostrý a budúcnosť poznačujúci charakter. Predovšetkým, keď sa od pravej Pravoslávnej Cirkvi odklonila veľká časť západných kresťanov a vytvorili si cirkev rímsko-katolícku, od ktorej sa zas v XVI. stor. odlúčila cirkev luteránska s jej nespočetnými sektami. Tak sa vlastne vytvorili tri základné kresťanské vierovyznania: pravoslávne, rímsko-katolícke a protestantské. Každé z nich si taktiež vytvorilo svoj vlastný katechizmus“.*

Rímska (latinská) cirkev

„Rímska cirkev je apoštolského pôvodu, ale odstúpila od apoštolského učenia a tak poblúdila. Jej hlavným hriechom je neustále úsilie vytvárať stále nové dogmy podľa svojich plánov a vôle. Na začiatku vytvorila dogmu o vychádzaní Ducha Svätého od Otca i Syna, či cez Syna, - bolo to na začiatku jej odpadu od pravej Cirkvi., neskôr vymyslela ďalšie dva: o nepoškvrnenom počatí Božej Matky a o neomylnosti pápeža. Učenie o vychádzaní Svätého Ducha „i od Syna, alebo cez Syna“ vyvracia učenie o Presvätej Trojici., učenie o nepoškvrnenom počatí Božej Matky vyvracia učenie o našom bytí, páde do hriechu a vykúpení., a učenie o neomylnosti rímskeho pápeža zase človeku nehodne pridáva Božie vlastnosti a vyvracia celkovo učenie o Bohu a človeku.

Preto sú v učení Rímskej cirkvi napadnuté hlavné časti kresťanského vyznania: o Presvätej Trojici, o vykúpení a vôbec - o bytí Boha a človeka. Všetky tieto učenia sú cudzie apoštolskému podaniu a sú ľudskými výmyslami, - ***hovorí sv. Teofan Zatvorník.*** *- Takýmito učeniami latiníci „prichutili“ svätú vieru danú nám svätými apoštolmi“.*

Svätý starec Paisij Veličkovský *píše istému duchovnému menom Ján, podľa všetkého uniatovi, ktorý ho prosil o radu. „Prvým a hlavným poblúdením uniatov je prijatie učenia od latinikov, že Duch Svätý vychádza od Otca i od Syna. To je prvá a najvážnejšia zo všetkých heréz, lebo v sebe zatvára v rozpore so Svätým Písmom mudrovanie o Jedinom vo Svätej Trojici Bohu. Kto vyznáva, že Duch Svätý vychádza od Otca i od Syna, ten v Bohu vymýšľa dva počiatky: jeden Otec, druhý Syn. My, pravoslávni, vyznávame v Božstve jeden počiatok – Otca, ako nás vo Svätom Evanjeliu naučil sám Hospodin, náš Isus Christos vraviac, že Duch Svätý od jediného Otca pochádza (por. Jn 15,26). ... a možno doložiť mnoho ďalších svedectiev Starého i Nového Zákona, jasnejšie než slnko ukazujúcich, že Duch Svätý vychádza od jediného Otca a na Syna zostupuje, ako to ukazuje Hospodinov Krst v Jordáne. Všetci svätí veľkí učitelia Cirkvi, exegéti Svätého Písma, akoby jednými ústami hovoria, že Duch Svätý vychádza od Otca a nikde nie je písané, že aj od Syna. A tak, uniati jednej mysle s latinikmi, sa nachádzajú v ťažkej heréze.*

Ďalej starec Paisij upozorňuje tohto kňaza a píše mu, aby čím skôr utekal od únie, ako Lót utekal zo Sodomy: „Neľutuj to, čo máš, ani príbuzných, keď ťa nebudú chcieť poslúchnuť, no spas svoju dušu od záhuby. Lebo, čo máš drahšie ako dušu, pre ktorú zomrel Christos?! Utekajúc, neobzeraj sa späť svojím srdcom za imaním, ktoré strácaš, lebo lepšie ti bude v chudobe, než stratiť blahodať Svätého Ducha. Uteč a bež od únie čím skôr, nech ťa v nej nezastihne smrť... A nie len sám uteč, ale pomôž aj druhým, ktorých vnútro srdca poznáš, že by ťa poslúchli. Keď ťa neposlúchnu, hoc aj sám uteč od sieti vraha a zjednoť sa dušou i srdcom so svätou pravoslávnou Cirkvou a zachovaj spolu s ostatnými neporušenú vieru a Christove prikázania a tak spasíš svoju dušu“.

pripravil otec Nikodim

Modlitba sv. Efréma Sýrskeho

„Hospodi i Vladyko života mojeho...“ V týchto dňoch Veľkého pôstu a pokánia často v našich chrámoch počujeme tieto slová, slová modlitby sv. Efréma Sýrskeho. Jeho modlitba, ktorá sa skladá z nemnohých slov, však vyjadruje veľmi obsažné prosby. Zastavme sa preto nad zmyslom týchto slov, aby sme odriekajúc túto modlitbu pochopili jej význam, a aby sme tak viac prežili tento čas pokánia a duchovného napredovania.

„Hospodi i Vladyko života mojeho, duch prazdnosti ... nedaž mi“. Čo je to vlastne „duch prazdnosti“, čím sa prejavuje? Je to duch lenivosti a nedbanlivosti o to, čo by malo byť hlavným predmetom nášho záujmu. Položme si otázku: Prečo sme vlastne stvorení? Stvorení sme k ustavičnému zdokonaľovaniu sa v poznávaní pravdy a uskutočňovaní zákona dobra a spravodlivosti. K tomu má byť namierená všetka naša činnosť a snaha. Lenže, keď v nás namiesto zdravej mysle prevláda nerozumná náklonnosť k rôznym predmetom, pôžitkom, žiadostivosť, ľubovôľa, čo je to potom za stav? Život, či sen? Je to iba duchovné bezvedomie, po ktorom prichádza aj duchovná smrť. Ale sv. apoštol Pavol nás povzbudzuje a hovorí: „Prebuď sa, kto spíš, vstaň z mŕtvych a zažiari ti Christos“ (Ef 5, 14). Tým nám chce povedať, aby sme ďaleko od seba odohnali lenivosť a duchovnú ľahostajnosť, otvorili svoje srdce pre Boží hlas a Jeho láska zvíťazí v našom srdci.

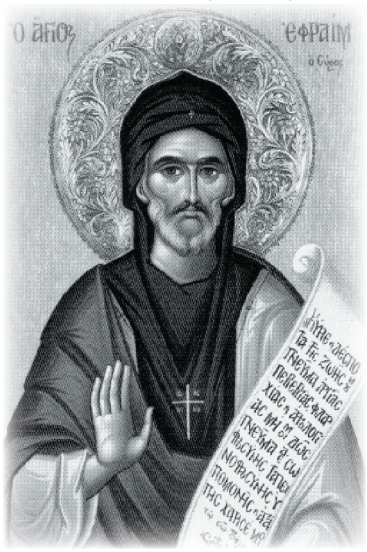

„Duch unynija ne daždˊ mi“. „Uninije“, zármutok, sklesłosť duše, ... stav, kedy sa všetko zdá pochmúrne, v ničom duša nenachádza uspokojenia. V takomto duchovnom rozpoložení si človek neraz prestáva vážiť aj sám život. Odkiaľ sa v nás berie tento zhubný duch? Je plodom buď to zlých životných skúseností, alebo nestriedmosti v pôžitkoch, v doslovnom prejedení sa toho, čo ponúka život., a to sa prejavuje rozladenosťou duševných i telesných síl. Táto duchovná nemoc trápi najmä tých, čo príliš prilipli k hmotnému svetu, ale temné mračno unynija dokáže trápiť aj ľudí túžiacich po Bohu. Nech už jeho príčiny sú akékoľvek, jediným liekom pre túto nemoc je milosť Božia. Iba jej oživujúca moc nás môže zachrániť od nebezpečného sklesnutia ducha a zhubného zúfalstva. Kto sa nenádeja na Hospodina, tomu žiadna iná útecha v jeho zármutku nepomôže. Kto však svoju nádej skladá na Hospodina a úplne sa oddá Jeho svätej vôli, žiaden zármutok ani trápenie neoddelí ho od šťastia, ktoré ponúka Boh. Svedkami o tejto pravde sú nám tisícky pustovníkov a ľudí, ktorí svoj život zasvätili Bohu, žili neustále s Christom a Jeho milosťou uzdravovali nielen svoje duchovné neduhy, ale aj iných.

„Duch ľjubonačalija i prazdnoslovija ne daždˊ mi“. Ľjubonačalije je stav, keď človek nie je spokojný s tým, čím je, a chorobne túži po niečom vyššom. A to platí pre každý stav a okolnosti ľudského života. Čo povedať o ľuďoch, ktorí namiesto dobra v srdci, súcitu s blížnym, poskytujú svojmu jazyku neviazanú slobodu a snažia sa prevýšiť iných svojimi prázdnymi rečami? Veď v prázdnych rečiach je účastná každá žiadostivosť. „Nespútaný jazyk, - hovorí apoštol Pavol, - je plný smrtiaceho jedu“ (Jak 3, 8).

„Duch že cilomudrija, smirenomudrija, terpenija i ľjubvi daruj mi, rabu Tvojemu“. Byť „cilomudrennym“ znamená - chrániť sa od všetkých nečistých myšlienok a žiadostivosti. V prítomnosti „cilomudrennoho“ človeka sa tratí akákoľvek neskromnosť a samotný hriech stráca silu svojho pokušenia. „Smirenomudrije - pokora“, by zas mali byť základom každého nášho konania. Pokorná myseľ je tesne zviazaná s čistotou tela i duše, a je aj milá v ľudských očiach. Keď niekto stojí vyššie, ale nepýši sa, nevyvyšuje sa nad ostatných, toho majú v láske a úcte. „Duch terpenija - trpezlivosti“, je tou úzkou cestou kresťanského života, ktorá nás vedie do Kráľovstva Nebeského. Trpezlivosť nám pomáha ľahšie niesť všetky zármutky, urážky, nepravdu, ľudskú závisť, ktoré nás stretávajú v našom živote. „Duch ľjubvi – lásky“, je znakom prítomnosti Boha, Ktorý je Sám láskou.

„Jej Hospodi Carju, daruj mi zriti moja prehrišenija i ne osuždati brata mojeho, jako blahosloven Jesi vo viky vikov“. Tak málo a nedokonale dokážeme na seba pozerať v pravde a tak slabo v nás samých vidíme našu hriešnu prirodzenosť. Keby sme náš záujem a zrak radšej obracali do vlastného vnútra, ako k posudzovaniu svojich blížnych, ďaleko by sme utekali od hriechu a prosili Hospodina sŕdc, aby ich Svojou milosťou očistil a uzdravil.

„Hospodine, prebuď a osviet naše svedomie, odožeň od nás ducha posudzovania, Ty, Ktorý miluješ tých, ktorí dobrorečia a vzdávajú Ti vďaky, nie tých, ktorí odsudzujú brata. Buď aj nám milostivý, ktorí Ťa velebíme po všetky veky. Amiň“.

otec Nikodim

Naša miestna Cirkev má nového biskupa

V sobotu, 14. 2. 2009, bol v olomouckom katedrálnom chráme sv. Gorazda vysvätený pomocný biskup pre olomoucko - brnenskú eparchiu.

Stal sa ním predstavený monastiera sv. biskupa mučeníka Gorazda v Hrubej Vŕbke na Morave **archimandrita Joakim (Hrdý),** ktorý bol zvolený za biskupa 17. 11. 2009 eparchiálnym zhromaždením olomoucko – brnenskej eparchie.

Otec Joakim (občianskym menom Roman Hrdý) sa narodil na Morave. V druhej polovici deväťdesiatych rokov odcestoval do Ruska a sedem rokov slúžil v Trojicko - sergijevskej lavre pri Moskve, kde sa postupne stal mníchom, tu bol vysvätený na jerodiakona (mních diakon) a neskôr na jeromonacha (mních kňaz). Po návrate na rodnú Moravu sa stal predstaveným mužského monastiera sv. biskupa mučeníka Gorazda v Hrubej Vŕbke. Tu postupne získal hodnosť igumena a neskôr archimandritu.

Svätiteľmi hodonínskeho biskupa Joakima boli Jeho Blaženosť Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska, Jeho Vysokopreosvietenosť Michail, metropolita rakúsky, exarcha Strednej Európy (Konštantínopolský patriarchát), Jeho Vysokopreosvietenosť Simeon, arcibiskup olomoucko - brnenský, Jeho Vysokopreosvietenosť Teofan, arcibiskup berlínsky a nemecký (Moskovský patriarchát) a Jeho Preosvietenosť Juraj, biskup michalovský. Michalovského vladyku sprevádzali protosynkel eparchie mitr. prot. Vasil Bardzák a tajomník eparchie mitr. prot. Bohuslav Senič.

Biskup Juraj s duchovnými a veriacimi michalovskej eparchie vyprosujú Jeho Preosvietenosti vladykovi Joakimovi Božie požehnanie a dostatok síl v jeho arcipastierskej službe Božej Cirkvi.

IS POLLA ETI, DESPOTA!

Prvý týždeň Veľkého pôstu v Košiciach

Po nedeli Odpustenia sa veriaci v Košiciach v hojnom počte zúčastnili bohoslužieb predpísaných typikonom Pravoslávnej cirkvi.

Prvé štyri dni pôstu sa slúžil večer Veľký kánon svätého Andreja Krétskeho s povečerím, ktorý v utorok umocnil svojou účasťou Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko - košický.

Vladyka vo svojej homílii vyzdvihol význam veľkého pôstu pre každého veriaceho a zaželal veľa duchovnej radosti pri účasti na jedinečných bohoslužbách konaných v tomto období.

V ranných hodinách sa slúžila Liturgia vopred posvätených darov, svätého Gregora Dvojeslova, biskupa rímskeho, počas ktorej veriaci pristupovali k svätej tajine pokánia a k svätému prijímaniu.

pcokosice@orthodox.sk

Vladyka Juraj požehnal novomanželom

8. február sa od teraz stane výnimočným dňom v živote dvoch mladých ľudí, ktorí sa práve v tento deň rozhodli vstúpiť na spoločnú cestu životom.

Rodáčka zo Zemplínskej Širokej - Nadežda Varešinská, vedúca miestnej skupiny Bratstva pravoslávnej mládeže, vstúpila na spoločnú cestu života s bohoslovcom - Marekom Kundisom, rodákom z Popradu.

Svätú tajinu manželstva prijali snúbenci počas Archijerejskej sv. liturgii v miestnom chráme Rožestva Presvätej Bohorodičky v Zemplínskej Širokej, za prítomnosti Jeho Preosvietenosti vladyku Juraja, biskupa michalovského, miestneho duchovného, jereja Dušana N. Tomka, prot. ThDr. Petra Soroku, správcu farnosti Osadné, jereja ThDr. Štefana Pružinského ml., správcu farnosti Spišská N. Ves, jereja Mgr. Lukáša Novačeka, správcu farnosti Markovce, diakona Miroslava Krutského, rodiny, známych, mnohých mládežníkov z michalovskej a prešovskej eparchie.

Nech Všemilostivý Hospodin Boh neustále žehná mladomanželom Kundisovým na ich životnej ceste, nech ich požehná zdravým, šťastím, pokojom a Presvätá Božia Matka pod pokrovom, ktorej urobili svoje prvé spoločné kroky v manželskom živote, nech im bude neustále na pomoci.

Na mnohaja i blahaja lita!

jerej Dušan N. Tomko

POZVANIE

Každú sobotu po večerných bohoslužbách (cca. 17.00 hod.) a v utorok o 16. 30 hod. budú v michalovskom katedrálnom chráme Sv. Cyrila a Metoda prebiehať neformálne stretnutia, rozhovory na duchovné témy podľa Vášho záujmu a potrieb. Každý má možnosť urobiť niečo preto, aby cirkevné spoločenstvo neostalo iba nedeľnou záležitosťou.

KAŽDÝ Z VÁS JE VÍTANÝ.

kontakt: ThDr. Václav Ježek, PhD., tel. č. 056/64 964 37, mobil 0918 35 22 62

Blaženejší vladyka Kryštof na návšteve Moskvy a Vatikánu

25. februára 2009 sa konalo v chráme Christa Spasiteľa v Moskve stretnutie Jeho Svätosti patriarchu moskovského i celej Rusi, Kyrila, s Jeho Blaženosťou Kryštofom, metropolitom českých krajín a Slovenska, ktorý sa v Moskve zúčastnil odovzdávania ocenení Medzinárodného fondu jednoty pravoslávnych národov, kde bol „za vklad k posilneniu jednoty pravoslávnych národov“ aj ocenený.

Blaženejší vladyka Kryštof pozval delegáciu Ruskej Pravoslávnej Cirkvi do Prahy na slávnosti pri príležitosti 1140. výročia zosnutia sv. apoštolom rovného Cyrila, ktoré budú v máji 2009.

Počas stretnutia sa obaja prvohierarchovia dotkli medzipravoslávnych vzťahov a celopravoslávnych stretnutí., a takisto plánov prinesenia svätých ostatkov sv. blahoverného kniežaťa Alexandra Nevského do Čiech.

* * * * * * *

V dňoch 26. – 28. februára Blaženejší vladyka Kryštof navštívil Vatikán. Počas trojdňového pobytu v Ríme sa vladyka Kryštof stretol s rímskym pápežom Benediktom XVI., z ktorého iniciatívy bolo stretnutie konané.

„Vatikán má záujem o zbliženie s Pravoslávnym svetom a nemá úmysel rozširovať uniatstvo na kanonické teritóriá, kde väčšinu veriacich tvoria pravoslávni“, - v rozhovore vyjadril Benedikt XVI.

„Rímsky pápež poznamenal, že uniatstvo nám ostalo ako dedičstvo histórie. Zbliženie oboch kresťanských cirkví, Pravoslávia a katolicizmu, nemá na pláne rozširovanie uniatských tendencií. Doba pracuje pre duchovnú jednotu všetkých kresťanov – toto sú slová Benedikta XVI.“ – podčiarkol metropolita Kryštof.

Vladyka Kryštof tiež predložil Benediktovi XVI. návrh uskutočniť možné stretnutie s Jeho Svätosťou patriarchom moskovským a celej Rusi, Kyrilom, na kanonickom území Pravoslávnej Cirkvi v českých krajinách a na Slovensku.

zdroj: Interfax Religia

PRAMEŇ *- mesačník Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Vydáva Eparchiálna rada Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Šéfredaktor: Bc.Dušan Tomko. Členovia redakčnej rady: Mgr. Vasil Bardzák, PhD., Mgr. Pavol Novák, prof. ThDr. Imrich Belejkanič, Csc., Mgr. Sergej Barilík, Mgr. Marián Čičvák, Mgr. Juraj Šatala. Ekonóm: Viera Bubenková. Uzávierka príspevkov a fotografií je k 6. dňu v mesiaci. Adresa redakcie: PRAMEŇ, Úrad eparchiálnej rady, Duklianska 16, 071 01 Michalovce, tel. č.056/64 24 156, fax 056/64 31 500, e-mail: redakciapramen@post.sk., tomko@orthodox.sk. Distribúcia: mesačník rozširuje vydavateľ a každý pravoslávny farský úrad Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Vychádza v náklade 600 kusov. Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o., čat. Nebiljaka 121/18, 08901 Svidník. Registrované Okresným úradom, oddelením regionálneho rozvoja, registračné číslo 1305/08. ISSN 1336 - 2747. Informácie pre prispievateľov na cirkevnú tlač: Eparchiálna rada - tlačový účet, VÚB - Michalovce, č. ú. 1680340651/0200.*